

לעילוי נשמת
הר"ר
יוסף וולף ז"ל
ב"ר
ברוך חנדל הי"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם
האשה החשובה
רודת צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר שאיר ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

י"ל ט"י ביהמ"ד למניחי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

בס"ד, ב' שבט תשס"ז מסכת תענית י"ג-י"ט גליון מס' 400

השבוע בגליון

- מתי נקעד יצחק אבינו?
- שתיית יין לכהנים בזמן הזה
- מיד עם בניין בית המקדש תבורר משמרת כל כהן
- גידל ציפורן כדי שיזכה למלוק עוף קרבן

- על מה התפלל אברהם אבינו ע"ה בשעת העקידה?
- יום הכיפורים - כמענה לתפילת אברהם אבינו

- איך מקבלים תענית יחיד, והשיבוש בסידורים
- המתענה בלא קבלת תענית - מצער עצמו לחינם
- כיצד אדם חלוש יקבל על עצמו תענית?
- מתי צריך לבקש גשמים בברזיל?

דבר העורך

סיפור ועוד סיפור

לרגל הגליון ה-400, ראוי היה להביא ארבע מאות סיפורים לכבודם של לומדי הדף היומי. 400 סיפורים אי אפשר לכתוב בטור אחד, אך לפניכם שלשה סיפורים שהצטברו השבוע על שולחן המערכת, כל אחד מהם עולם ומלואו, לכבודם ולתפארתם של לומדי הדף היומי.

הסיום הראשון והקדיש הראשון

המעשה הראשון הגיע מפתח תקווה. **בשכונת** "כפר אברהם" מתקיים מידי יום שיעור דף היומי על ידי הרה"ג ר' מרדכי נוסבוים שליט"א, בבית הכנסת רמב"ם, ברחוב ריינס 13, בשעה 19:45.

הרב מגיד השיעור הנהיג בשיעורו רעיון נפלא, הראוי ליישום בשיעורי הדף היומי. בכל עת שעומדים להתחיל בלימוד מסכת חדשה, הרב מגיד השיעור מכתיר את אחד הלומדים כ"חתן" של מסכת זו, לפי תור, והחתן אחראי על ארגון סעודת הסיום של מסכת שסיימו ללמוד והוא גם מתכבד לומר את הקדיש על סיום המסכת. בסיום מסכת ביצה אירע דבר מה שלא הותר עין יבשה בין המשתתפים בסיום.

מספר מגיד השיעור שליט"א: **על** חברי השיעור נמנה ר' איליה ויניקור הי"ו, יהודי שעלה מרוסיה. ר' איליה מתאמץ רבות, ומעורר התפעלות רבה בקרב חברי השיעור. הוא מכין את הדף היומי וחוזר עליו, אף על פי שקשה

גליון 400

דף יב/א אמר שמואל כל תענית שלא קיבל עליו מבעוד יום לאו שמייה תענית

איך מקבלים תענית יחיד, והשיבוש בסידורים

תענית ציבור אין כל יחיד צריך לקבל על עצמו, התענית חלה על כל הציבור והכל חייבים להתענות ("שולחן ערוך" או"ח סימן תקס"ב סעיף י"ב).

כפי שאנו לומדים במסכתנו, כל אדם המבקש לכפר על חטא ועוון שנכשל בהם יכול להתענות תענית יחיד, כמו גם המבקש שתתקבל תפילתו שתוסר מעליו צרה הממשמת ובאה עליו. על כך אומר שמואל, כי כדי שהמנעות מאכילה תחשב "תענית", עליו לקבל על עצמו את התענית לפני כן. הרי"ף מבאר, כי הלכה זו נלמדת מן הפסוק (ויאל א/ד) "קדשו צום". כלומר, עליו לקבל על עצמו תענית לפני תחילתה וכך נפסק להלכה (או"ח שם סעיף ה' וב' משנה ברורה" שם).

רוצה, איפוא, יהודי "לקבל" על עצמו תענית. מה בדיוק עליו לומר?

"הרי אני בתענית יחיד מחר": ה"שולחן ערוך" (שם סעיף ו') כותב, כי יאמר: "הריני בתענית יחיד מחר. יהי רצון שתהא תפילתי ביום תעניתי מקובלת". מה משמעותה של קבלה זו ועד כמה היא מחייבת?

המתענה בלא קבלת תענית - מצער עצמו לחינם: האחרונים מבארים, כי קבלה זו מוגדרת כ"נדר מצווה" - עצם האמירה לעשות מצווה מסויימת מחייבת את האדם [לפיכך, גם אם מהרהר בלבו דברים אלה, הרי הוא מקבל על עצמו תענית - "שולחן ערוך" שם וב' משנה ברורה" ס"ק ל"א]. ה"לבוש" (שם) כותב מפורשות, כי המבקש לקבל על עצמו תענית "צריך לקבל עליו בנדר לשם מצווה", ואם לא עושה כן אין התענית נחשבת לו כמצווה ואין היא אלא כ"מפוח מליא זיקא" - נאד מלא רוח, ואדרבה, המתענה ללא שקיבל על עצמו את התענית בנדר, נחשב חוטא, כי ציער את עצמו לחינם!

יש לציין, כי לדעת רבים מן הראשונים קבלת תענית אינה נחשבת נדר גמור, שהמפר אותו עובר על איסור תורה, אלא זו קבלה לקיום מצווה ועל המתחייב בתענית יחיד חלה חובה

צבי זליכוב ז"ל
ב"ר חיים הכהן ז"ל
נלב"ע ז' שבט תשכ"ה
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י ידידו הר"ר **חיים זליכוב** ומשפ' והר"ר **אריאל זליכוב** ומשפ' שיחי-ת"א

אברהם אריה לייב הפטקה ז"ל
ב"ר שלמה ז"ל
נלב"ע ו' שבט תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

אברהם לונדנר ז"ל
ב"ר דניאל הלוי ז"ל
נלב"ע ג' שבט תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י ידידו הר"ר **יצחק לונדנר** ומשפ' שיחי - רעננה

לעילוי נשמת
מרת **חיה פרנס** ע"ה ב"ר אברהם אבא ז"ל
נלב"ע ג' שבט תשס"ב ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י בניה הר"ר **אלימלך ישראל פרנס** ומשפ' שיחיו

כתענית ציבור שחייבו חכמים (ראה בהרחבה ב"ערוך השולחן" או"ח שם סעיפים ה'ז).

"מקבל תענית - בלי נדר"... והנה, הפותח סידורי תפילה שונים יגלה, כי בנוסח קבלת תענית יחיד שורבבו שני מילים - שמקבל על עצמו תענית **"בלי נדר"**! שינוי זה נעשה עם השנים ורבים דנו בו וציינו כי שיבוש הוא ואינו נכון; אדרבה, תענית יחיד ניתן לקבל רק על ידי נדר, והאומר כי מקבל תענית "בלי נדר", לא אמר ולא כלום (ראה שו"ת "שבט הלוי" ח"ח סימן ק"ל, "אבן ישראל", להגר"י פישר זצ"ל, ח"ז סימן כ"ה ועוד).

תענית יחיד חלה, איפוא, על ידי קבלת תענית באופן מוחלט, המחייב את המקבל להתענות. אכן, בנוסח התרת נדרים בערב ראש השנה אנו אומרים: "הרי אני מוסר מודעה לפניכם, ואני מבטל מכאן ולהבא כל הנדרים... **חוץ מנדרי תענית בשעת מנחה**...", כי אם מלכתחילה מבטל את נדרו זה, אין צומו נחשב "תענית".

כיצד אדם חלוש יקבל על עצמו תענית? מה יעשה אדם חלוש, שחשקה נפשו עד מאד להדבק בקונו ולהתענות כדי לפשפש בדרכיו, אך חושש הוא כי גופו החלוש לא יעמוד בצום וימצא את עצמו מבטל את נדרו!

תנאי לפני קבלת התענית: החיד"א ("מורה באצבע" סימן ג' אות קכ"ז, ובספר "עבודת הקודש") מייעץ, כי יאמר בעת קבלת התענית, שמקבל על עצמו תענית בתנאי, שאם יאמר את המזמור "לדוד ה' רועי לא אחסר", יוכל להפסיק את תעניתו. בכך הרי הוא מקבל על עצמו תענית גמורה, אך ככל דיני התורה ניתן לעשות תנאי, שאם יארע דבר מה מסוים, יתברר מלכתחילה כי הנדר לא נידר כלל ועיקר. אכן, בסידורים של בני עדות המזרח נדפס נוסח זה למקבל על עצמו תענית יחיד.

מאידך, ה"חתם סופר" זצ"ל ("חידושי חתם סופר" עבודה זרה לד/א ד"ה "מתענין") כותב בשם רבו "פה קדוש, מורי הגאון, חסיד שבכהונה מה"ו נתן אדלר זצ"ל", כי המקבל על עצמו תענית באופן זה, אינו נחשב לו ליום תענית שלם, כי תענית זו תלויה ברצונו של המתענה, ואין היא אלא בדרגת "תענית שעות", שאדם מקבל על עצמו תענית לשעות אחדות. אף זו "תענית", אך אין היא בדרגתה של תענית יום שלם [ועיין עוד בהרחבה בספר "בירור הלכה" ח"ו על סימן תקס"ב].

דף יד/ב כגון אגן דאפילו בתקופת תמוז בעיני מיטרא

מתי צריך לבקש גשמים בברזיל?

לפני כתשעים שנה התפתחה מחלוקת רבתי בארצות הדרומיות על אודות אמירת תפילת הגשמים. הדברים הגיעו לידי כך שקהל רב השתתף בוויכוח התורני, זה אומר בכה וזה אומר בכה, עד שמספרים כי שכנים נכריים הזעיקו למקום כח משטרה והשוטרים עמדו משתאים, הם לא הצליחו להבין כי כל הויכוח נסוב על אודות זמן אמירת הגשמים.

חורף - קיץ - חורף: כאמור בגמרתנו, יהודים הזקוקים למטר בימות החמה, מבקשים גשמים בברכת "שומע תפילה" ולא בברכת השנים. עם הגירת יהודים למדינות שבחצי הכדור הדרומי, ברזיל, ארגנטינה, ניו זילנד, אוסטרליה וכדומה, התעוררה שאלה מציאותית. בארצות אלה עונות השנה הפוכות מעונות השנה באזורנו. בעת שאצלנו, במדינות הצפוניות, שורר חורף, שם שורר קיץ, ולהיפך.

היו שטענו, כי עליהם לנהוג כמנהג רוב העולם ולבקש גשם בקיץ שלהם, אז החורף בארץ ישראל, ובתקופת החורף שלהם לא לבקש גשם. אחרים טענו, כי עליהם להמנע מאיזכור גשמים הן בחורף שלהם והן בקיץ שלהם. בחורף, מפני שביתר העולם שורר קיץ, ובקיץ מפני שבזמן זה הגשם במדינותיהם הוא סימן קללה (פרטי הויכוח מובאים בשו"ת "דברי אהרן" ושו"ת "דבר שאול").

היו מגדולי הרבנים שדימו את דינם של ארצות אלו, לנידון המפורסם על אודות בני מקום הזקוקים לגשמים לאחר תקופת החורף או לפניו, שלגביהם נפסק להלכה ("שולחן ערוך" או"ח סימן קי"ז), כי לא ישנו את מועדי בקשת הגשמים [ראה בהרחבה בגליון 398, על נסיונו של הרא"ש לשנות את המנהג].

אולם, הגאון בעל "שבט הלוי" שליט"א (שו"ת ח"א סימן כ"א, ובהוספות במהדורה החדשה), אשר נשאל על כך לפני כארבעים וחמש שנים [בשנת תשכ"א] מגדיר ומבהיר, כי שני נושאים שונים לפנינו, ואין לערב ביניהם. ה"שולחן ערוך" עוסק בארץ שמפני סיבות שונות תושביה זקוקים למטר בתקופת הקיץ. עליהם נפסק כי לא יבקשו גשמים כנוסח התפילה הרגיל, ב"ברכת השנים", אלא ב"שומע תפילה" כי בקשתם חריגה. ברם, בני הארצות הדרומיות בהם אנו דנים, שם "ברצון יוצר בראשית נתהפך הטבע לגמרי מארץ ישראל, שבחורף הוא קיץ ובקיץ הוא חורף". כלומר, רצונם לבקש מטר בחורף ומעולם לא פסק איש, כי אין לבקש גשמים בחורף!

הלכה למעשה הוא מכריע, כי ודאי בקיץ לא יזכירו בקשת גשמים העלולה להזיק, כפי שאנו לומדים במסכתנו שבקיץ אסור לבקש גשמים. מאידך, בחורף לא יבקשו גשמים בברכת השנים, כי סוף סוף לא מצאנו לכך התייחסות בתלמוד ובראשונים, כי בתקופתם לא היה ידוע על התיישבות יהודים בארצות הדרומיות ולפיכך בחורף עליהם לבקש על הגשמים בברכת "שומע תפילה", שהרי גם בני מקום הזקוקים לגשמים בקיץ, מבקשים על כך בברכת "שומע תפילה" [ועי"ש שלפי דבריו מיישב באופן נפלא את דברי הרמב"ם].

עליו לימוד של דף ביום עקב העדר חינוך תורני.

לסיום מסכת ביצה קבעתי, כי ר' איליה היה "החתן". מסיבת הסיום נקבעה לאחד הימים, וה"חתן" ארגן את הסיום באופן מכובד ואמר קדיש בהתרגשות מרובה.

אין הוא מן האנשים המרבים לשוחח, ולפיכך הופתענו עת ביקש לשאת דברים בפני המשתתפים בסעודת הסיום.

כה אמר:

כידוע לכם אני נולדתי ברוסיה, ובאותה תקופה קשים היו חיי היהודים והורי נמנעו מלערוך לי ברית מילה. ביום מן הימים היה אבי צריך להעדר מן הבית לתקופה ולפיכך הוא ביקש מאביו שיבוא לגור איתנו עדי ישוב ממסעו. אבל הסבא סירבו: "איני מתגורר בבית אחד עם ילד יהודי שלא נימול". ניסו להסביר לו, כי רק פחד השלטונות ואימתם הוא המונע מבעדם לערוך ברית מילה, אך הסבא בשלו, "איני מתווכח איתם צודקים, אני פשוט לא מסוגל להיות בבית אחד עם ילד יהודי שאינו מהול".

לא נותרה להורי ברירה והם ערכו לי ברית מילה.

מורי ורבותי! הערב הזה, זו לי הפעם הראשונה בחיי שאני זוכה לערוך סיום. זו הפעם הראשונה בחיי שאני זוכה לומר קדיש של סיום... והערב הוא יום היארציט של סבי האהוב זכרונו לברכה. מעודי לא חשבתי שאהיה מסוגל להשתתף בשיעורי הדף היומי, אך ברוך ה'; בסיעתא דשמיא, זכיתי לכך".

ברכותנו ואיחולנו לר' איליה ויניקור היו "החתן" המאושר, שיזכה לסיים עוד מסכתות רבות מתוך אושר ובריאות.

★ ★ ★

הנסיעה הרווחית מול שיעור הדף היומי

ר' בנימין קוראים לו. **אם** תיכנסו לבית הכנסת איצקוביץ שבבני ברק בשעה 23:30, תראו אותו רוכן ראשו ורובו על דף הגמרא, מצחו מכווץ ועיניו עצומות. ריכוז מלא.

ר' בנימין זכה לפלס בעצמו את הדרך משם לכאן. משם למטה לכאן למעלה. מהרחוב אל בית הכנסת. לא פשוטה היתה הדרך ולא קלה, מספר מגיד השיעור שליט"א, אך ר' בנימין אינו מרפה ואוחז בעץ החיים בעוצמה ובנחישות מדהימה.

השבוע סיפר הרב מגיד השיעור שליט"א, כי ר' בנימין המתפרנס מעבודתו כנהג מונית, קיבל הזמנת נסיעה 'הגונה' ששכרה 500 ₪. אך הוא סירבו: "כבוד הרב! הנסיעה 'התנגשה' עם שיעור הדף היומי! אני כאן! בשיעור הדף היומי!".

ר' בנימין מגלם בהתנהגותו יהודי המאמין בהש"ת בכל לבו, וממנו ישאבו לומדי הדף היומי חיזוק רב ועידוד.

★ ★ ★

במסדרונות בית החולים

שעות אחדות לפני תחילת כתיבת טור זה, טלפן הרב מרדכי משה מנדל, ראש ארגון "שערי תורה וחסד" ובקול נרגש סיפר את הדברים הבאים:

"נדוע לנו על יהודי שלקה בדלקת ראות חריפה שהסתבכה, והוא שוכב במסדרון בתל השומר נאנק בייסוריו.

שלחנו אליו מתנדב שיעמוד על מצבו וידווח במה ניתן להקל עליו ולשמחו. המתנדב הגיע אל מיטתו המוצבת במסדרון ההומה, כרה את אוזנו לשמוע את בקשותיו של החולה והלה נאנח: "הדף היומי. כבר ימים אחדים

דף טו/א מי שענה את אברהם

על מה התפלל אברהם אבינו ע"ה בשעת העקידה?

"מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו".

משנתנו מזכירה תפילה זו, הנאמרת בתעניות ציבור. בחתימת ברכת "גואל ישראל" מוסיפים "מי שענה את אברהם אבינו בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם..."

אברהם אבינו ע"ה הגיע אל הר המוריה כדי לעקוד את יצחק בנו כמצוות הקב"ה ונענה. על מה נענה אברהם בעת ששהה על ההר.

עיון בכתבי רבותינו גדולי ישראל מכל הדורות מעלה דברים מופלאים.

נפתח בדברי התלמוד הירושלמי על מסכתנו (תענית פרק ב' הלכה ד).

"גואל ישראל"? **"גואל יצחק"!** שאלה פשוטה מציב הירושלמי: את התפילה "מי שענה לאברהם אבינו" הורו חז"ל לומר בתעניות ציבור, בברכת "גואל ישראל" שבתפילת שמונה עשרה. ברכה זו נחתמת במילים "ברוך אתה ה' גואל ישראל". לכאורה, כשמשלבים בתפילה את "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה", ראוי לחתום ברוך... גואל יצחק", שהרי יצחק הוא שניצל בהר המוריה?

משאלת הירושלמי מבואר, כי "מי שענה" אינו מכוון לאדם שנענה בחיוב לתפילה שהתפלל, שהרי אברהם אבינו ע"ה לא התפלל כי ינצל בנו מן העקידה, אדרבה, הוא הלך בלב שלם לעשות רצון קונו. אלא "מי שענה" היינו: אותם שהקב"ה התגלה אליהם והצילם, ובמקרה העקידה התגלה הקב"ה והורה לא לשחוט את יצחק. לפיכך שואל הירושלמי, מדוע לא מסיימים "גואל יצחק".

הירושלמי משיב, כי אם לא היה יצחק נגאל, עם ישראל לא היה נוצר, משכך נכון לומר גם "גואל ישראל", שהרי ישראל נגאלו באותו מעמד [וע"ע בש"ה הקדוש פרשת וירא, "תורה אור" א].

ביקש רחמים על בני ישראל: אפשרות נוספת כותב הירושלמי, כי "מי שענה" מתייחס לתפילה שנשא אברהם אבינו ואכן נענה: "רבי ביבי אבא בשם רבי יוחנן - אמר אברהם לפני הקב"ה: רבון העולמים! גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי להעלות את יצחק בני היה לי מה להשיב ולומר לפניך, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו את אומר והעלהו שם לעולה? חס ושלום לא עשיתי כן, אלא כבשתי את יצחק ועשיתי רצונך. כן יהי רצון מלפניך ה' אלוקי, שבשעה שיהיו בניו של יצחק בני נכנסים לידי צרה ואין להם מי (ש)ילמד עליהם סניגוריא אתה תהא מלמד עליהם סניגוריא... נזכר להם עקידתו של יצחק אביהם ומתמלא עליהם רחמים". הרמב"ן כותב, כי על פי דברי הירושלמי הללו, נוהגים לומר את פסוקי פרשת העקידה לפני חתימת "גואל ישראל".

יום הכיפורים - כמענה לתפילת אברהם אבינו: גם מדברי ה"ריקנאטי" (פרשת וירא) עולה, כי "מי שענה" מכוון לבקשה שביקש אברהם אבינו ע"ה ונענה עליה. כה דבריו: "דע! כי ביום הכיפורים נעקד יצחק אבינו ע"ה, ואז ביקש אברהם אבינו ע"ה שיפתחו לו שערי בינה ותשובה לכפרה לישראל באותו יום [בלא בינה אי אפשר לשוב בתשובה], והש"ת הודה לו לתת מתנה זו לבניו, לפתוח להם שערי תשובה". לדבריו, איפוא, על הר המוריה נענה אברהם אבינו ולאור בקשתו ניתן לנו יום הכיפורים, יום תשובה וכפרה. אכן יש מדרשים בהם נאמר, כי העקידה היתה ביום הכיפורים.

מתי נעקד יצחק אבינו? לעומת דברי הריקנאטי הכותב, כי עקדת יצחק התרחשה ביום הכיפורים, קיימים מדרשים בהם נאמר, כי עקידת יצחק היתה בראש השנה (ראה "מכסה לעתיק" לגר"ח קנייבסקי שליט"א), וראוי לציין את דברי ה"כלי יקר" (בראשית כב/ג) על המשך הירושלמי הנזכר (והביאו שם ממדרש רבה); בירושלמי אומר רב יודה, שאברהם אבינו התפלל: "אחר כל הדורות עתידין בניך ליאחז בעונות ולהסתבך בצרות וסופן להיגאל בקרניו של איל הזה שנאמר וה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן". ה"כלי יקר" מבאר, כי כוונת הדברים שעל ידי שופר של ראש השנה יגאלו ישראל, כי השופר מעורר את האדם לתשובה ועל ידי שישובו בתשובה יזכו לגאולה העתידה.

בספרי הראשונים מובאות שיטות נוספות על אודות תפילתו של אברהם אבינו בהר המוריה, ביניהם בדרשות ר"י אבן שועיב (פרשת לך לך ד"ה "ואמר") הכותב, כי בכל מקום בו הקים אברהם אבינו ע"ה מזבח, הוא התפלל על הדורות הבאים את התפילה המיוחדת לאותו מקום, וגם בהר המוריה, בו הקים מזבח לעקוד את יצחק, התפלל אברהם אבינו על הדורות הבאים.

תפילה על עולי הרגלים: בעל "ערוך לנר" (יבמות קכא/ב, ד"ה "של רחלים") מביא, כי בעת שהקריב אברהם אבינו את האיל תחת בנו, הוא התפלל על עולי הרגלים שיבואו בעתיד לבית המקדש.

דף יז/א רבי אומר אומר אני אסור לשתות יין לעולם וכו'...

שתיית יין לכהנים בזמן הזה

בזמן שבית המקדש עמד על תילו, כהן שבא זמנו לעבוד בבית המקדש, אינו רשאי לשתות יין, שהרי מי ששתה יין אינו רשאי לעבוד בבית המקדש עד ש"ישהא לפי השכרות עד שלא ישאר משכרותו שום דבר שבעולם" (רמב"ם הלכות ביאת המקדש פ"א הלכה ה).

אני במסדרון, אין לי אפשרות ללמוד הדף היומי. אנא ארגנו לי תקליטור של "מאורות" לשמוע את שיעורי הדף היומי".

★ ★ ★

זהו סוד קסמו של "הדף היומי". הקביעות המחברת את הלומד אל הגמרא, עד שעולה מרוסיה מתאמץ בכל כוחו להבין דף גמרא ביום; נהג מונית דוחה באושר נסיעה רווחית כדי להרוויח שיעור דף היומי; וחולה המוטל במסדרון מרגיש שיבוא אל סיפוקו אם יזכה לשמוע את שיעורי הדף היומי שנעדר מהם עקב חוליו.

הסיפורים הללו אינם "סיפורים" בעלמא, הם מאירים את החיבור המדהים שצפה בחזינונו הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, מחולל ומייסד הדף היומי, כיצד ישפיע הדף היומי על כלל ישראל, יתק אליו המונים, ויעניק להם הזדמנות פז - חיים עם ריח של תורה. ריח גן עדן.

יהודי יקר.

הדף היומי התחיל לפני למעלה משמונים שנה, וכל יום מצטרפים יהודים חדשים למעגל הנפלא והקסום של הדף היומי. לעולם לא מאוחר מידי. אף פעם לא מוקדם מידי. **לביור** על שיעור הדף היומי הקרוב לאיזור מגורך טלפן למוקד הדף היומי: 1800-20-33-11.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק פקס: 93-67-570 mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה העורך

פנינים

דף יג/א כגון תענית צבור

סימן לצומות

מושלי משלים מסרו סימן לצומות כולם: **השחור** והלבן, הקצר והארוך, האיש והאשה: תשעה באב - השחור. ביום הכיפורים - הולכים עם בגדים לבנים. עשרה בטבת הוא צום קצר. י"ז בתמוז, שהוא בשיאו של הקיץ - ארוך. צום גדליה - קרוי על שם איש, ותענית אסתר - על שם אשה...

דף טו/א

מרוצה לעם...

בהלכה נאמר, שיהיה שליח הציבור 'מרוצה' לעם (או"ח סימן כ"ג סעיף ד' וסימן תקפ"א סעיף א'). **היה** רבי שמאי גינצבורג אומר: ובימינו קלי הדעת פירשו את ההלכה שיהיה מתפלל במרוצה...

דף טז/א ולמה מתכסין בשקים

חטף בשק

אדם אחד קשיש, בעל יוהרה היה ונהג עצמו בשיגופים מרובים. יושב היה בתענית משבת לשבת ולובש שק על בשרו.

נשגוע אצל רבי נפתלי מרופשיץ, התייר מעט את כותנתו, כדי שיחשף השק...

הרגיש בכך רבי נפתלי ואמר: בוא וראה כמה גדול כוחו של היצר הרע. חטף אדם זקן בתוך שקו...

דף טז/א תשובה ומעשים טובים גורמים

יפשפש במעשיו שלו

כאשר היתה מגיפת דבר בבויסק, היו שהציעו כי יפשפשו במעשי הציבור. מהה בהם רבי מרדכי, רב העיר:

יפשפש כל אדם במעשי עצמו, ולא במעשי אחרים...

בסוגייתנו מובאת מחלוקת רבי וחכמים, אם גם בזמנינו, שבית המקדש חרב, אסורים הכהנים לשתות יין. מה טעם? הראשונים מפרשים, כי בכל יום יתכן שיבנה בית המקדש ויזדקקו לכהן זה לעבודה, ואם היא שתוי, לא יהא ראוי לעבודה.

קושיה רבתי מציב בעל ה"שאגת אריה" בספרו "גבורת ארי", הן במסכת ראש השנה (יא/א) למדנו, כי נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע, אם בחודש תשרי עתידים ישראל להגאל או בחודש ניסן. יהו, איפוא, הכהנים אסורים בשתייה בחודש ניסן ובחודש תשרי, אך מדוע ביתר החודשים עליהם להמנע מיינ?

שני מועדי הגאולה: ה"גבורת ארי" מבאר, כי מחלוקת התנאים מתייחסת לביאת הגואל ב"עיתה". כידוע, שני מועדים יש לקץ הגאולה, האחד "בעיתה" - המועד הקבוע לקץ, והשני "אחישנה" - אם יזכו ישראל יגאלו לפני כן. מחלוקת התנאים מתייחסת לגבי הזמן הקבוע, אך אנו מצפים בכל יום ל"אחישנה", כפי שאנו אומרים ב"ג העיקרים, "בכל יום אחכה לו".

"מתי יבנה?": זאת ועוד, הוא אומר, עלינו להבחין, בין ה"גאולה" לבין בניין בית המקדש. בירושלמי מבואר כי בית המקדש יבנה עוד בטרם תכונן מלכות בית דוד, וסדר הדברים כך הוא: בית המקדש יבנה. אחר כך יגאלו ישראל ותכונן מלכות בית דוד. רבי יהושע ורבי אליעזר לא נחלקו אלא לגבי הגאולה, אך בית המקדש יכול להבנות בכל יום [אולם אין הדבר פשוט וראה "אבן שלמה" להגר"א פרק י"א ובספר המפתח על הרמב"ם הלכות מלכים פרק י"א הלכה א:].

להלכה נפסק כשיטת רבי, כי אין הכהנים מנועים משתיית יין. רש"י מבאר, כי אין חוששים שבית המקדש יבנה ממש ביום זה, וכן נוקטים ראשונים נוספים (ראה ראב"ד הלכות ביאת מקדש פ"א הלכה ז). אולם הרמב"ם כותב, כי כהנים יהיו עומדים על משמרת בית אבותם, באיזה שבוע הם עובדים בבית המקדש, צריכים להמנע משתיית יין בשבוע זה. רק כהן שאינו יודע את משמרתו, "מותר לשתות תמיד, שאינו יכול לעבוד עד שיקבע בבית אב שלו ובמשמרתו".

מיד עם בניין בית המקדש תבורר משמרת כל כהן: הראב"ד הבין כי כוונת הרמב"ם, שלכשיבנה בית המקדש לא יוכל כהן זה לעבוד מיד, עד שישוּבץ במשמרת ובין כך ובין כה יפוג יינו מעליו. על דברים אלה חולק הראב"ד בתוקף וטוען, כי מיד כשיבנה בית המקדש יבורר מי הוא כהן מיוחס ומה משמרתו של כל כהן!

הגרא"מ שך זצ"ל (ב"אבי עזרי" על הרמב"ם ס"ט) מבאר את הרמב"ם, כי אין כוונתו כפי שהבינו הראב"ד, אלא בסיס האיסור לשתות יין הוא מפני שהאיסור נותר בתקפו מעת שבית המקדש היה על תילו. דוגמה לדבר מצינו בדברי בעלי התוספות (פסחים נ"א) וראשונים נוספים שכתבו, כי איסור המלאכה בערב פסח אחר חצות, הוא מפני שבזמן שבית המקדש היה קיים, אסור היה לעשות מלאכה מפני שבעת זו הקריבו קרבן פסח ואיסור זה נותר לעולם, אף על פי שבזמנינו בטל טעם זה. משכך, כהן הראוי לעבודה, אסור לו לשתות יין בזמן הראוי לעבודתו. הדין היה נותן, כי כהן שאינו יודע מתי זמן עבודתו - אינו רשאי לשתות יין כל השנה. ברם, היא הנותנת, גם בזמן שבית המקדש עומד על תילו, כהן שאינו יודע מהי משמרתו, אינו רשאי לעבוד בבית המקדש... אין לו, איפוא, עילה להמנע משתיית יין. רק כהן הראוי לעבודה ברגע זה, צריך להמנע משתיית יין.

גידל ציפורן כדי שיזכה למלוק עוף קרבן: מעניין לציין, כי בספרי הגאונים מסופר על "רב חנינא גאון זכר אדונינו לברכה" שהיה כהן וידע את משמרת בית אבותיו בבית המקדש וכל ימיו היה מגדל את ציפורן בהן ידו, בה מבצעים הכהנים את מליקת העופות, מתוך ציפיה דרוכה לבניין בית המקדש באמרו "מהרה יבנה בית המקדש ומבעי [יצטרכו] כהן הראוי למליקה" (אוצר הגאונים תענית, סי' ס"א, וסנהדרין סי' שנ"ב).

בשורה טובה ללומדי הדף היומי

בשורה טובה ללומדי הדף היומי ניתן להשיג את הספר היחודי והנפלא **"ביכורי אשר"**

על מסכת תענית ובו ביאורים וחיידושים קצרים על סדר הדף גם על דברי האגדה

וכן קונטרס חיזוק ללימוד התורה

כמו כן ניתן להשיג **"קיצור הפץ היים"**

"דרך ברורה" - ביאור וסיכום ח"א של המשנה ברורה "משניות ברורות" סוכה, ביצה, ר"ה, מגילה, אבות "משנת אבות" על פרקי אבות "קיצור ספר החינוך"

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובטל: 03-579-30-51

לעילוי נשמת מרת **חנה פיגא גוטסגנדה** ע"ה

בת הר"ר בנימין דוד ז"ל נלב"ע ג' שבט תשנ"א ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצחה ע"י נכדה ידידינו הר"ר שאול חסדיאל ומשפ' שיחיו-בני ברק

לעילוי נשמת הר"ר **אברהם וסרצוג** ז"ל

ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע ה' שבט תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצחה ע"י חתנו הר"ר יהודה וידבסקי ומשפ' שיחיו ת"א

לעילוי נשמת הר"ר **יוסף רוזינגר** ז"ל

ב"ר אברהם שמשון ז"ל נלב"ע כ"ה שבט תשס"ב מרת **חנה (הלן) רוזינגר** ע"ה ב"ר אהרן ז"ל נלב"ע כ"ח טבת תשס"ב ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת הר"ר **נחמיה מזרחי** ז"ל

ב"ר עזרא ז"ל נלב"ע א' שבט תשל"ט ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצחה ע"י משפחת ברנע שיחיו י"ם

מאורות הדף היומי

משרד ראשי: רח' ווגמן 1 (פינת חתם סופר 5) ת.ד. 471 בני-ברק טל: 03-5775333 פקס: 03-7601020 E-mail: meorot@meorot.co.il

למנויים, תרומות והנצחות ובכל עניין ניתן לפנות לטל: 03-6160657

עשרות אלפי גמרות מודפסות ונלמדות לעילוי הנשמה המונצחת בעמוד הגמרא

הקדם והנצח את נשמת יקירך ז"ל

שיום הזיכרון שלהם חל בחודשים: **אדר - ניסן - אייר**

בגמרא המיוחדת "מהדורת נר תמיד" בהוצאת מאורות הדף היומי

לפרטים והרשמה: (שי) טל. 03-5775307 פקס. 03-7601020